

SLOVENSKI GOSPODAR

Čitaš ga v pouk in zabavo.

Zarja svobode za ogrske Slovence.

Dolenjsko Prekmurje osvobojeno.

Počasi kakor smrt se vali naša narodna reka Lendava skoro skozi celo Prekmurje mimo Sobote, Beltinc in Dolnje Lendave proti Muri. Kadar je pa delevje, takrat prekorači svoje nizke berge ter si dela svobodno pote, kamor se ji ljubi. Oj Lendava, poskoči zdaj iz bregov vun in nesí svojim sinovom veselo vest, da so prosti, svobodni državljani neodvisne Jugoslavije. Le idi iz bregov, saj škoda itak ne napraviš slovenskemu trpinu, ampak tujim grofom in židovom. Ko boš pa ti, slovenski kmet, ta polja ne samo obdeloval, ampak tudi posedoval, boš tudi svoji Lendavi zgradil lepo umerjeno strugo. Desni breg Lendave je zdaj že osvobojen, Zlasti znamenito je zavzetje mesta Dolnje Lendave in mesta Sobote. To sta najvažnejši središnji točki celega Prekmurja. Od Radgone do reke Kerke, ki teče v Muro, je tedaj zasedena cela pokrajina ob Muri. Od levega brega Lendave proti severu se začneja hribovit kraj slovenskega Prekmurja. V ta del pelje tudi že železnica iz Sobote pri Kormendu. Vlak s stroji so pustili Madžari v Soboti, tako da bo naglo prodiranje ob tej železnici proti Monostru mogoče. Osvobojeno ljudstvo se veseli svoje svobode. V začetku novembra so se mislili že sami osvoboditi. Pa prišlo je še preganjanje Madžarov, tako da so že obupavali o svoji rešitvi. V začetku decembra so se nekateri že odločili za avtonomijo pod Madžari, če ne pride rešitev. Koncem decembra pa je prišla svoboda. Zdaj vstaja ves narod ter želi popolno svobodo pod Jugoslavijo in z navdušenjem pozdravlja svoje osvoboditelje.

Zasedenje Prekmurja nujno potrebno.

Madžari in madžaroni so v Medžimurju in v Prekmurju obesili in postrelili od dne 1. nov. do Božiča okoli 30 slovenskih veljakov samo zaradi tega, ker so bili navdušeni Jugoslavlani. Slovincem so odvzemali živino, živila in denar. Zadnje tedne so spravljali ogrski grofje in drugi bogataši vse mogoče reči iz Prekmurja na Ogrsko. Dolge trupe goveje živine in konj so gonili iz ogrske Slovenije, sekali so gozdove in praznili žitna skladišča. Če ne bi naša armada prišla v Medžimurje in Prekmurje, bi bili Ogrji in od njih podkupljeni odpadniki pospravili navdušene Slovence s sveta, in bi bili ogrsko Slovenijo popolnoma oplenili in uničili. V Medžimurju se je raznesla vest, da bodo Ogrji začeli na sveti večer klati slovensko prebivalstvo. Madžarska nasilja so bila vedno hujša. Radi tega je zbežalo veliko stovilo domačega prebivalstva na Hrvaško in Štajersko. Vsak dan je dobivalo naše vrhovno poveljstvo mile prošnje, da naj pride reševati ogrske Slovence.

Prodiranje s hrvatske strani.

S hrvatske strani so prodrle glavne čete v 2 velikih oddelkih na dan pred Božičem v Medžimurje. Prvi oddelek je ob 6. uri zjutraj prodiral iz Varaždina v Čakovac in drugi preko Preloga proti Kotoribi.

Slovesen vhod v Čakovac.

Glavna četa je šla preko varaždinskega mostu s pehoto, konjenico, topništvo in avtomobili. Major Georgjevič je iznenadil z nekoliko konjeniki madžarske oblasti, ki so vse prestrašene izjavile, da se udajo. Prehod oddelka Pogledič v noči v čolnih preko Drave se smatra za težko ali uspešno vojaško dejanje. Vhod v Čakovac je bil nad vse slavnosten. Ljudstvo, na čelu mu duhovščina, je vojsko burno pozdravljalo. Istočasno je naša konjenica pod izvrstnim vodstvom stotnika Čaniča in nadporočnika Markoviča prodrla do Pursija in zasedla vse mostove. Oddetek Zagorcev pod poveljstvom stotnika Sertiča je iz lastnega nagiba zasedel mostove od Kotoribe proti Kanizi.

Prodiranje s slovenske strani.

Od slovenske strani so vkorakali trije oddelki. Četa stotnika Jurišica z zagrebškimi prostovoljci in večji oddelek Slovencev, ki so prednjačili s svojo vzorno disciplino, nadalje četa mornarjev in četa slavonskih Hrvatov. Prva četa je prodirala proti Murskemu Središču, druga proti Štrigovi in tretja proti Čakovcu. Prodiranje je vodil podpolkovnik Kvaternik, šef operativnega oddelka, in štabni major Broz. Upravo Medžimurja je prevzel podpolkovnik Perko, za poveljnika Čakovca je imenovan major Špoljar. V deželi vlada popoln red in mir.

Prekmurje oteto.

Srbi so pod poveljstvom stotnika Jurišica v petek zjutraj, dne 27. decembra zavzeli Doljno Lendavo, dne 28. decembra pa Belotince in Mursko Soboto in druge manjše kraje. Iz Središča, Ljutomera in Radgone so prišle Srbom in Hrvatom na pomoč tudi čete našega generala Maistra. Te dni so madomestile nove srbske čete hrvatske oddelke. Slovinci in Srbi prodirajo sedaj v Gornje Prekmurje proti Kerki in Rabi.

Ljudstvo pozdravlja rešitelje.

Naš poročevalec iz Ljutomera nam piše: Povsod, kamor so prišle jugoslovanske čete, jih je ljudstvo pozdravljalo kot rešitelje in jih gostoljubno sprejemalo. S starimi zastavami in prapori so okinčali Prekmurci drevesa in hiše in cele trupe ljudi spremljajo naše vrlo vojaštvo. Zvonovi, ki so še ostali v zvonikih, pozdravljajo rešitelje, mladeniči in mladenke, starčki in starčke se zbirajo ob cestah in pozdravljajo mimo korakajoče vojščake. Nosijo jim jedila in druga krepčila.

Praska pri Razkrižju.

Ljutomer, 30. dec.

Pri bistriskem brodu (med Razkrižjem in Sp. Bistrico) so jugoslovanske patrolje nenadoma napadle ogrske vojake (12 mož), ki so stražili brod. Med streljanjem je jugoslovanske vojake prepeljal ljubljanski gimnazijec sedmošolec Godina in jih je vodil do velike ceste Belotinci—Sp. Lendava in tam pretrgal brzojavno in telefonsko zvezo med imenovanimi trgoma. Ko so prvič stopili osvoboditelji na prekmurska tla, so jih domačini pozdravili z »Živijo Jugoslavija!« klici. Prinesli so vojakom obilo prazniških jedi in so jim tožili, kako so morali trpeti pod Ogrji posebno zadnje čase. — Drugi dan, na Božič, so bili vsi prebivalci Spod.

Bistrice zbrani v sredi sela, kjer jim je poveljnik male jugoslovanske posadke naznanil, da so padle tisočletne verige ogrskega sužanjstva in da so tako postali svobodni državljani svobodne Jugoslavije. Kakšno veselje, kakšna navdušenost! Drugi jim je govoril sedmošolec Godina in prvič javno zaklical sovaščanom: »Jugoslavija naj živi!«, kar je stokratno odmevalo od zbranega občinstva. Razložil je v umljivi obliki svetovni in domači položaj, pokazal zbranim razpadajočo ogrsko prisilno delavnico in razvijajočo se svobodno Jugoslavijo. Na koncu mlega slavja ni bilo konca navdušenih živijo klicev Jugoslaviji.

Dne 27. je bilo vse mirno. Dne 28. nas je napadel bandit nadporočnik Tkalec s samimi orožniki in podčastniki ter dvema strojnica. Bili smo premagani. 1 narednik, Štefan Šoban od hrvatske legije, mrtev; dva ranjena: eden ravnofako od hrv. legije, drugi domačin iz Sp. Bistrice. Nasilje je pa samo pol ure trajalo, ker so po prej imenovani cesti Lendava—Belotinci korakali Jugoslavlani s kanoni in vojnimi kuhinjami, cesar se Ogrji najbolj bojijo. Sedaj je že velik del Prekmurja zaseden. — Šobana danes slovesno pokopljeemo v Ljutomeru; druga dva ranjenca sta baje umrla v Soboti.

Ogri bežijo.

Ogrsko vojaštvo se umika povsod pred našimi. Posadke v Lendavi, Belotincih, Soboti in drugih večjih krajih so bile sestavljene večinoma iz domačinov, katerim so poveljevali madžarski ali madžaroni častniki. Moštvo je takoj zapustilo Ogre in se je po mnogih krajih pridružio jugoslovanski armadi.

Plen.

Našim četam je prišlo v roke mnogo dragocenega plena. Dobili smo več topov in strojnih pušk. V Lendavi so naši odvzeli Ogrom nad 6000 pušk in so dobili v roke za 36.000 K srebrnega denarja. Velike so tudi zaloge živil, ki so prišle našim v roke. Ogrji niso mogli spraviti ne stevalne živine in ne drugih dragocenosti na ogrski strani. Naš sunek v te kraje je bil precizno in naglo izveden, da Ogrji niso mogli misliti na drugo, nego da zbežijo z golim življenjem.

Slovenski letalci.

V pondeljek in torek so slovenski letalci iz Maribora metali na Prekmurje letake Matjaža Kūzma. Letaki so pisani v prekmurskem narečju. Ljudstvo jih pobira in čita z velikim veseljem.

Ogrski Slovinci želijo slovenske uradnike in učitelje.

General Maistra prosijo ogrski Slovinci, naj jim pošlje slovenske uradnike in učitelje. Želijo se bo po zmuznosti čimprej ustreglo.

Tabor prekmurskih Slovencev v Radgoni.

Prvi večji shod prekmurskih Slovencev se je vršil na Štefinovo v Radgoni. Sklica ga je Narodni svet. Ljudstva je prišlo nad 3000. Dasi ravno je bilo skrajno slabo vreme, vendar je dospelo v Radgono toliko prekmurskega ljudstva, kakor ga še to mesto ni videlo. Mnogi so prišli v dežju in snegu celo po 6 do 10 ur daleč peš. In če bi se bil shod v Prekmurju boljše razglasil, bi prišlo v Radgono gotovo nad 10.000 ljudi.